

**ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM
HADTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

Fischl Vilmos

**A NEMZETKÖZI EGYHÁZI SZERVEZETEK SZEREPE AZ
ÁLLAMKÖZI VALAMINT CSOPORTOK KÖZÖTTI
KONFLIKTUSOK ÉS VÁLSÁGOK KEZELÉSÉBEN**

című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése

TUDOMÁNYOS TÉMAVEZETŐ:

Prof. Dr. Szabó János
egyetemi tanár, DSc

Budapest, 2006.

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA ÉS A TÉMA

VÁLASZTÁSÁNAK INDOKLÁSA

A Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészeként és külügyi szakértőként az eddig végzett tudományos tevékenységem, a külföldön szerzett tanulmányi és kutatási tapasztalataim, valamint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem doktoranduszaként eddig szerzett új hadtudományi ismereteim alapján **megállapítottam, hogy a nemzetközi egyházi szervezeteknek tudományos szempontból kutatásra érdemes konfliktus- és válságkezelő tevékenységet végző szakterületei vannak. Ezeket kívánom értekezésemben feldolgozni és ennek kiindulásaként az alábbiakat törekszem megfogalmazni.**

Amíg konfliktusról beszélünk, elméletileg kezelni tudjuk, megfelelő eszközökkel és módszerekkel, azonban lehetséges olyan szituáció, mikor már képtelen egy adott állam vagy államok a konfliktusokat megfelelő módon kezelni, és ez válsághoz vezethet, ami adott esetben polgárháborút vagy háborút eredményez. Ilyen helyzeteken segített pl. a Vatikán közvetítőként. 1980-ban Sodano bíboros, akkor még nuncius, a chilei-argentin válságot oldotta meg közbenjáró tárgyalásaival a Vatikán részéről. Gondolhatunk a néhai Sin bíborosra is, aki a Fülöp szigeteken 1986-ban egy polgárháborút vezetett le vér nélkül. Sokféle módon közelíthetünk a konfliktushoz, de azt gondolom, hogy nem hagyhatjuk ki azt a vizsgálatot sem belőle, hogy vajon mi vezetett az adott helyzet kialakulásához. Nyilván lehetnek egy konfliktusnak pszichés okai, amikor országok lelkileg, esetleg érzelmileg kerülnek egymással olyan kapcsolatba, amely már tovább mutat azon a viszonyon, amely még barátinak mondható. A konfliktusnak összetevői vannak, amelyek a végén a kialakult nem kívánatos légkört, illetve helyzetet eredményezik.

Vannak olyan tényezők, amelyek nem hagyhatók ki a kutatás szempontjából. Az egyik ilyen a **mentális tényező** szerepe, vagyis milyen módon befolyásolja a konfliktusok kialakulását és a közvélemény továbbformálódását az emberek gondolkodása. Sokkal könnyebb a helyzet, ha egy konfliktus kialakulásakor mentálisan olyan emberek közösségével állunk szemben, akik tudják, hogy mi a megoldás a cél felé, és ha az el is tér a másik álláspontjától, mit kell annak érdekében tenni, hogy végül megoldódjon az ügy. Befolyásolják a megoldáshoz vezető utat a **lélektani tényezők** is. Milyen lelki állapotban van az a közösség, amely eljut egy válsághoz, vagy egy konfliktus kialakulásához? Sok múlik azon, hogy hogyan tudják kezelni az adott helyzetben a konfliktust, ehhez pedig megfelelő lelkiállapotra van szükség, ami nem csupán nyugodtságot, koncentrációképeséget jelent, hanem annál lényegesen többet. A lelkiség nevelés kérdése is, amit nem lehet gyorsan megtanulni, hanem időre van szükség a kialakulásához, ami egy megváltozott identitást jelent már. Ebben játszik nagy szerepet az oktatás. Nem mindegy, hogy milyen oktatáson megyünk keresztül, mivel az oktatás olyan érzelmi, lelki kötődést képes az ember számára megadni, ami adott esetben erőt és bátorságot adhat egy-egy döntés meghozatalához. A konstruktivista gondolkodás ezért játszhat szerepet az oktatás területén, mivel olyan értékeket teremt, amely segít a

valóság keresésében és annak megtalálásában. Operatív gondolkodást igényel részünkről a konfliktus megoldásának kérdése is, hiszen azért tenni kell, hogy a feszültség oldódjon, hogy képesek legyünk kezelni azt.

A **szociológia is segít** a konfliktusok megértésének és kezelésének tekintetében. Gondolhatunk itt a kisebbségek helyzetére is, amikor olyan szorítóba kerülnek, amely konfliktusokhoz, esetleg krízishez is vezetheti őket a többséggel szemben. A politológia ezért adhat olyan támpontokat, amelyek alapján jobban és precízebben lehet átlátni bizonyos csoportok lobbiját, mozgását, érdekeit és értékeit. A politika sajnálatos módon sokszor játszik szerepet konfliktusok és válságok kialakulásában, (pl. balkáni, iraki, libériai háború stb.). A politikusok feladata kell, hogy legyen elméletileg a felelős kormányzás kialakítása és a népek biztonságos megélhetésének biztosítása. Ez nyilván nem könnyű, de a felhatalmazás erre szól politikusok részére, amivel lehet élni és visszaélni.

Az egyik lényeges különbség az egyházak és az államok között az, hogy amíg az **egyház mindig egyetemlegességben gondolkodik, addig az állam csupán nemzeti gondolkodásra képes**, vagyis nem mindig tud túllépni a határain. Az egyház univerzális teológiát és ideológiát hordoz, míg az állam érdekorientált.¹ A nemzeti alkat és nacionális karakter is eltérhet, és el is tér országonként. Ez a fajta nemzeti alkat és nacionális karakter megmutatkozik a hazához, a társadalomhoz és a közügyekhez való viszonyban. Erős ebben a gondolkodásban a nemzethez tartozó kérdések napirenden tartása és megoldása.

A **kommunikációnak** óriási szerepe van a válságkezelésben és a prevencióban. Nem mindegy, hogy milyen lelkülettel közelítek egy konfliktusban az adott felekhez, hogyan nézek rájuk, hogyan viselkedem velük szemben, és hogyan mondom el nekik a mondanivalómat. Nagyon sok múlik az előadásmódon és az empátián is. Ráérezek-e a lényegre és átérezem-e a problémát, vagy átsiklom felette? A személyközi kommunikációban fontos a személyes érintkezés és a másik felfokozott érzelmeinek a figyelembevétel, akár közvetítőként, akár sértettként veszek részt benne. Ez nehéz feladat, de odafigyeléssel, és a másik fél komolyan vételével lehetséges.

Figyelemmel az előzőekre, **arra a következtetésre jutottam**, hogy egyrészt az egyházak háború és béke koncepciójára, illetve azok konfliktuskezelésére irányuló **tényfeltáró és elemző munkát** kell végezni, mind hazai, mind külföldi források felhasználásával, másrészt e **rendszeresítés alapján meg kell próbálnom útmutatást adni** az általam kiemelt jelentőségűnek tartott **problémacsoportok további kezelésére**.

A KUTATÁS IRÁNYAI ÉS CÉLJAI:

---

¹WEIDERUD Peter: Egyházak Világtanácsa külügyi osztályvezetője. Személyes interjú. 2005. augusztus 23.

1. *Bemutatni* az államok közötti konfliktusok és válságok kialakulásához vezető utat, hogy meglássuk azokat a struktúrákat, amelyek veszélyt jelenhetnek egy adott államra és így nemzetvédelmi szempontból tanulságosak lehetnek hazánkra is.
2. *Szemléltetni* milyen politikai, diplomáciai, gazdasági, etnikai, vallási, katonai érdekek húzódnak egy-egy válság kirobbanása kapcsán (amerikai-iraki, palesztin-izraeli konfliktus, balkáni konfliktus)
3. *Feltárni és elemezni* a terrorizmus elleni harcban az egyházak konfliktusfeloldó szerepét 1990-től napjainkig.
4. *Áttekinteni* történetileg a nemzetközi egyházi szervezeteket és azok széles körű tevékenységét.
5. *Javaslatot tenni* a nemzetközi egyházi szervezetek várható feladataira a konfliktusok és azok megoldási lehetőségének tükrében.
6. *Következtetéseket levonni* az eddig bekövetkezett konfliktusok és válságok megoldási lehetőségeinek terén.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kutatásaim során *alapvető szempontnak tekintetem* a tudományos megalapozottságra való törekvést, a rendszerszemléletű megközelítést, az analízisekre, szintézisekre épülő következtetések kialakítását, a tudományos tételek gyakorlattal való alátámasztását.

Törekedtem az értekezés vertikális és horizontális összefüggéseinek kialakítására, a célok, a módszerek, és a tudományos eredmények *kohéziójának megtartására*. Kutatásaim során a témából, valamint annak tudományos feldolgozottságának mértékéből adódóan – elsősorban az **indukció**, valamint az **analógia** eszközt alkalmazva az alábbi módszerekkel dolgoztam:

1. A témával kapcsolatban ez idáig keletkezett tudományos eredményeket **felkutattam**, a disszertációkat és az ún. „szürke irodalmat” **tanulmányoztam**.
2. A fellelhető hazai és külföldi történeti és mai szakirodalmat **elemeztem**, a publikációs jegyzéket és az irodalmat **felhasználtam**.
3. Szekunder információhordozókat (bibliográfiák, repertóriumok, szemlék stb.) **vizsgáltam**, melyek segítséget nyújthattak a primer szakirodalom felkutatásához.
4. Olyan releváns és pertinens információkat **értékeltem**, melyek egyrészt a téma kutatását, másrészt a megfogalmazott probléma megoldását segítik elő.
5. Az empirikus módszereket, az elvont gondolkodást és a gyakorlati kutatást **ötvöztem**.
6. A tudományos kutatómunkák során alkalmazott általános, különös (részleges) és egyedi

módszerek révén megismert következtetéseket **összevettem és felhasználtam** a feldolgozandó téma kapcsán.

7. **Konzultáció- és interjú-sorozatot készítettem** az érintett nemzetközi egyházi szervezetek szakértőivel.

8. Tudományos csatornák felhasználásával **tapasztalatcserére törekedtem a kutatási területen tudományos eredményekkel rendelkező kutatókkal**. Enélkül nehéz lett volna megbizonyosodnom arról, hogy következtetésem mennyire újszerűek.

AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLAT TÖMÖR LEÍRÁSA FEJEZETENKÉNT

Az értekezés **címéről** annyit mondanék, hogy nem akartam túl hosszan fogalmazni. Úgy gondolom, hogy a „nemzetközi egyházi szervezetek” alá tartozó szervezetek olyan nagy tradícióval és tapasztalattal rendelkeznek, ami nemzetközileg is más nemzetközi világi szervezetek előtt is ismert és elismert. Kifejezetten államközi és csoportok közötti konfliktuskezeléssel foglalkozom, ez képezi kutatásom tárgyát. Időbeli szempontból a nemzetközi egyházi szervezetek megalakulását vettem alapul (1948), de különösen 1990-től foglalkozom a kialakult válságokkal.

Természetesen **a teljesség igénye nélkül van csak lehetőség ezt a témát kutatni és bemutatni**, hiszen mára már olyan széleskörű az a fajta feladat, amelyet a nemzetközi egyházi szervezetek ellátnak a konfliktusok kezelésében, hogy azt teljesen feltérképezni nem lehet. Most képet kaphatunk arról a széles és áldozatos munkáról és a békéért való küzdelemről, amellyel a nemzetközi egyházi szervezetek foglalkoznak. Az esettanulmányok (case studies) segítségével betekintést nyerünk a **békéért való küzdelemre**, amely **az egyházak egyik fontos feladata**.

Értekezésemben **bizonyítom**, hogy a nemzetközi egyházi szervezeteknek komoly hatása és befolyása van az államközi és csoportok közötti konfliktusok és válságok kezelésében.

I. EGYHÁZI ÁLLÁSPONTOK A BÉKÉRŐL ÉS A HÁBORÚRÓL. *Az első fejezetben vizsgálom* a vallások, de különösképpen az egyházak véleményét a békéről és a háborúról, tehát azt a problémakört, amelyre a válaszokat keresni kell, ha komolyan akarunk a konfliktus- és válságkezeléssel foglalkozni. **Elemzem** az egyházak felelősségét a védelem oldaláról. A veszélyeztetett lakosságot ugyanis védeni kell katonai erőszak helyzetében. Az előbb említett esetekben az egyházak véleményt nyilvánítottak különböző dokumentumokban, amelyeket elemzek és bemutatok.

II. A NEMZETKÖZI EGYHÁZI SZERVEZETEK EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYA ÉS A SZERETETSZOLGÁLATOK. *A második fejezetben elemzem* a nemzetközi egyházi szervezetek (Egyházak Világtanácsa, Európai Egyházak Konferenciája, Lutheránus Világszövetség, Vatikán, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet), konfliktuskezelési lehetőségeit, különös tekintettel, a világi nemzetközi szervezetekkel és államokkal való együttműködés alapján.

A Vatikánt, bár nem nemzetközi egyházi szervezet, hanem a világ legkisebb állama, azonban egyházi szervezetsége miatt, mégis a nemzetközi egyházi szervezetek közé helyeztem el és itt vizsgálom. **Összevetem** a nemzetközi egyházi szervezetek munkáját és területét. Ezt követően elemzem tevékenységüket a válságkezelésben és **vizsgálom** a ma is hasznosítható területeket.

III. NAPJAINK NÉHÁNY NEMZETKÖZI KONFLIKTUSA. *A harmadik fejezetben* az előzőekre támaszkodva **vázolom** azokat az esettanulmányokat (case studies), amelyek segítségével szemléltetni tudom a nevezett esetre a nemzetközi világi szervezetek valamint nemzetközi egyházi szervezetek reakcióit és cselekvési programjait. **Elemzem** az eseteket és vizsgálom, hogy a régi módszerek közül melyek illeszthetők be az új kihívást jelentő konfliktusok és válságok rendszerébe, és milyen **új módszereket** kell bevezetni.

IV. KONFLIKTUSKEZELÉS – REKONCILIÁCIÓ. *A negyedik fejezetben vizsgálom* az egyházak funkcióját, helyüket a problémás esetek között valamint preventív szerepüket egy konfliktus kialakulásában. **Ismertetem** a bibliai konfliktuskezelést, mint forrást az egyházi konfliktuskezelésre. **Megfogalmazom** a visszacsapás és béke lehetőségének elemzésével azokat a **javaslatokat**, amelyek egy keresztény ember számára erkölcsi, etikai és magatartási modellek lehetnek

Az értekezés záró fejezete a szokásos tudományos összegző módon, a célkitűzésekkel összhangban az elvégzett tevékenység összegzése, végkövetkeztetések, a várható új tudományos eredmények összefoglalása, azok hasznosításával kapcsolatos javaslatok, illetve a további kutatást igénylő területek meghatározása és köszönetnyilvánítás.

ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Miután ismertettem a nemzetközi egyházi szervezeteket, beszámoltam az államközi és csoportok közötti konfliktus és válságkezelő szerepéről és az egyes fejezetek következtetéseit is megállapítottam, nincs nagyon nehéz dolgom az összegzett következtetések levonásakor. A **biztonságpolitika** nem elvont tudomány, mint az etika vagy filozófia, **nem függetlenítheti magát az életviszonyoktól**, így a biztonságpolitika, mint tudomány szak sem az egyháztól, teológiától, honvédelemtől, konfliktusoktól, válságoktól és ezek valós helyzetétől, problémáitól.

A biztonságpolitika vagyis a konfliktus és válságkezelés, kiterjed a nemzetközi egyházak által is alkalmazott konfliktuskezelési területekre. A biztonságpolitika ezért egy széles spektrumban művelt olyan tudományos szakterület, amely nemzetközi és hazai döntéseket követ.

A nemzetközi egyházi szervezetek által végzett konfliktus és válságkezelő tevékenység, valamint az egyházi karitatív szolgálat a biztonságpolitika számára fontos „ágazat”. Ez azt is jelenti, hogy az egyházakkal lehet és kell is számolni biztonságpolitikai értelemben.

További megállapításaim az egyes fejezetekre vonatkozóan:

Az első fejezetben megvizsgáltam a vallások, de különösképpen egyházak véleményét a békéről és a háborúról, tehát azt a problémakört, amelyre a válaszokat keresni kell, ha komolyan akarunk a konfliktus és válságkezeléssel foglalkozni. A teológia ó- és újszövetségi tudományágai a békét egyértelműen a keresztény ember számára követendő célként tűzi ki.

Elemeztem az egyházak felelősségét a védelem oldaláról. Ezen kutatási eredményeimre alapozva meggyőződésem, hogy sikerült a tárgyidőszak rendkívül terjedelmes háttéranyagát, dokumentációit az érintett, illetve érdeklődő szakemberek számára lényegesen áttekinthetővé tenni és a téma egyes részterületeinek további kutatása érdekében segítséget nyújtó további tudományos forrásokra a figyelmet felhívni.

A második fejezetben sorra vettem és **elemeztem** a nemzetközi egyházi szervezetek konfliktuskezelési lehetőségeit különös tekintettel, a világi nemzetközi szervezetekkel és államokkal való együttműködés alapján.

Megvilágítottam azokat a nehéz feladatokat, amelyekkel szembe kell nézniük cselekvésük során. A cselekvési területeiket ezek a nemzetközi egyházi szervezetek jól kihasználják, pozitív hatásuk biztonságpolitikai szempontból mérhető.

Összevetettem a nemzetközi egyházi szervezetek munkáját és területét, és megállapítottam, hogy a nemzetközi egyházi szervezetek egymás között alapjában véve felosztották a feladatokat képviseleti szinteken (pl. csak az Európai Egyházak Konferenciája képviselteti magát az EU-ban és az EBESZ-ben, az Egyházak Világtanácsa nem), de bizonyos esetekben lehetnek átfedések (pl. az Egyházak Világtanácsa is és a Lutheránus Világszövetség is képviselteti magát az ENSZ-nél).

Ezt követően elemeztem tevékenységüket a válságkezelésben és **vizsgáltam** a ma is hasznosítható területeket.

A harmadik fejezetben az előzőekre támaszkodva **vázoltam** azokat az esettanulmányokat (case studies), amelyek segítségével szemléltetni tudtam a nevezett esetre a nemzetközi világi szervezetek valamint nemzetközi egyházi szervezetek reakcióit és cselekvési programjait.

Elemeztem az eseteket és vizsgáltam, hogy a régi módszerek közül melyek illeszthetők be az új kihívást jelentő konfliktusok és válságok rendszerébe és milyen **új módszereket** kell bevezetni.

A fejezet végén megállapítottam, hogy a vizsgált időszakban és esetenél a konfliktuskezelés biztonságpolitikai szempontból nem sikerült mindig teljesen. Bár a nemzetközi egyházi szervezetek és a nemzetközi egyházi karitatív szervezetek, mint pl. a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet elvégezte erejéhez képest a feladatát, pl. lerombolt iskolát épített fel, de ennek ellenére a politikai élet nehezen változik, ezért „nem biztonságos” az ország. Az elért eredmények tehát nem mindig eredményeznek biztonságpolitikai kiegyensúlyozottságot.

A negyedik fejezetben vizsgáltam az egyházak funkcióját, helyüket a problémás esetek között, valamint preventív szerepüket egy konfliktus kialakulásában. Az egyházi konfliktuskezelés a megbékélés hangsúlyozásával történik, ami teljesen más dimenziókba viszi az esetet.

Ismertettem a bibliai konfliktuskezelést, mint forrást az egyházi konfliktuskezelésre, amely teológiai alapot is nyújt a feladatok elvégzéséhez.

Megfogalmaztam a visszacsapás és béke lehetőségének elemzésével azokat a **javaslatokat**, amelyek egy keresztény ember számára erkölcsi, etikai és magatartási modellek lehetnek.

Következtetésem érintik a nemzetközi egyházi szervezetek és a nemzeti egyházak vezetőit is, mivel számukra a konfliktuskezelésben komoly feladatot látok.

ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Úgy gondolom, **kutatási céljaimat megvalósítottam**. Eredményeimet, ezen belül a tudományos értékű eredményeket az alábbiakban összegzem:

Új tudományos eredményként értékelem a következőket:

- 1. Bizonyítottam, hogy az egyházak felelősen gondolkodnak a béke és háború tekintetében és a veszélyeztetett lakosságot katonai erőszak helyzetében megilleti a védelem. A különleges hozzájárulás az egyházak részéről a biztonságpolitika kontextusában a megbékélésért való szolgálat.**
- 2. Kutatásaimra alapozva meghatároztam az egyházi nemzetközi szervezetek konfliktuskezelő feladatát és szerepüket a világi nemzetközi szervezetekben, amelyen keresztül intenzívebb és komolyabb mértékben és módon vehetnek részt a konfliktuskezelésben.**
- 3. Igazoltam, hogy a konfliktuskezelésben az egyházak erkölcsi kötelességükhöz híven részt vesznek, akár konfliktus prevencióról, akár konfliktusról vagy adott esetben válságról van már szó.**
- 4. Javaslatot dolgoztam ki a hazai egyházi vezetőknek (püspököknek) ökumenikus szinten és a nemzetközi egyházi szervezetek főtitkárainak az államközi és csoportok közötti konfliktus és válságkezelés tekintetében történt új lehetőségek tükrében.**

A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK HASZNOSÍTHATÓSÁGA

Az értekezés tudományos körben történő feldolgozását követően **mind a teológiai tudomány, mind a nemzetközi kapcsolatok tudománya, mind a hadtudomány területén**

várhatóak olyan, jelenleg még nehezen felmérhető tudományos eredmények, amelyek ezen tudományok fejlődéséhez és az ott folyó további **kutatások sikeréhez hozzájárulhatnak**. Egyrészt tudományos rendszerezést próbáltam végezni az egyházi nemzetközi szervezetek válságkezelő tevékenységét tekintve teológiai és nemzetközi kapcsolatok szakterületeit is felhasználva. Másrészt be kívántam bizonyítani, hogy **a nemzetközi egyházi szervezeteknek komoly hatása és befolyása van az államközi és csoportok közötti konfliktusok és válságok kezelésében**.

A hadtudományok fejlődése – azok kutatási tárgyánál fogva – szoros összefüggésben áll a honvédelmi szféra működésének, nemzetközi és egyházi kapcsolatrendszerének kereteit meghatározó széles körű dialógusaival, valamint a tudományos kutatásokban elért közös eredményekkel. Így a doktori értekezésemben tárgyalt témára vonatkozó tudományos eredmények hozzájárulhatnak a hadtudomány fejlődéséhez, tekintettel arra is, hogy a **biztonságpolitika az egyik tudományzak a Hadtudományi Doktori Iskolán**.

Az értekezésem problémafelvetéseinek és javaslatainak címzettjei, azt gondolom, széles körben, több tudományterületen és szakterületen is megtalálhatók.

Az értekezésem első és negyedik fejezetében foglaltak hozzájárulhatnak **a teológiai képzésben folyó oktatáshoz, valamint azon katonák részére, akik egyházakkal dolgoznak együtt a honvédségen belül, gondolok itt a tábori lelkészekre is**.

A második és harmadik fejezet tartalma szintén releváns az oktató és tudományos munkában, de **gyakorlati segítséget** a kutatási eredmények és a végső következtetések szempontjából **leginkább** a magyar diplomácia, a kormányzati szervek, a történelmi egyházak, a nemzetközi egyházi szervezetekben dolgozók, és katonák,- akik nemzetközi egyházi szervezetekkel illetve nemzetközi vagy nemzeti karitatív egyházi szervezetekkel (pl. Magyar Ökumenikus Segélyszervezet) vannak kapcsolatban - használhatják fel munkájuk során.

A kutatás során felmerült tudományos munkák feltérképezése és összegzése az, amelyet ajánlott irodalomként használhatnak fel az adott szakos egyetemi hallgatók, valamint a téma iránt érdeklődő kutatók.

TOVÁBBI KUTATÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK

Az értekezés ráirányította a figyelmet a biztonságpolitika sokszínűségére, így az egyházi nemzetközi szervezetek államközi konfliktusok és válságok kezelésére és azok sarkalatos pontjaira. Sok területet azonban csak részben vagy egyáltalán nem érintett értekezésem. Ezek **további kutatásokat** igényelnek. Ilyenek többek között:

- a minősített időszakban történő veszélyeztetett lakosság védelmének típusai és módszerének kidolgozása;

- a katasztrófák esetében a nemzetközi egyházi szervezetek részéről történő feladatok, követelmények, tartalmának, módszereinek, eszközeinek kidolgozása;
- a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet áldozatos szolgálatának vizsgálata azokban az országokban, ahol nincs jogbiztonság;
- a nemzetközi egyházi szervezetek nemzetközi világi szervezetekben elért eredményeinek kidolgozása;
- a nemzetközi konfliktuskezelésre való felkészítés ismereteinek megalapozását célzó rendszer kidolgozása;
- A konfliktus-prevenció lehetőségeinek kidolgozása nemzeti szintről nemzetközi szintre való érdekérvényesítés esetén;
- A 2006-os brazíliai EVT nagygyűlés nyilatkozatainak elemzése.

Egyéb területeket alapvetően a tudományos érdeklődést tanúsító szakemberek speciális képességei és igényei határozhatnak meg, amelyhez úgy érzem, hogy értekezésem egyes tárgykörei további támpontokat nyújthatnak, ilyen esetekben javaslom az ott elhelyezett lábjegyzetekben szereplő és hivatkozott források, adatok külön áttekintését, a továbblépés érdekében.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton tisztelettel köszönetet mondok mindazoknak, akik bármilyen módon véleményükkel, tanácsaikkal, útmutatásaikkal segítették kutatómunkám végzését, elhatározott célkitűzéseim teljesítését, különösen Dr. Szabó János professzor úrnak, témavezetőmnek, a Hadtudományi Doktori Iskola munkatársainak, valamint a Biztonságelméletek tudomány szak vezetőjének, Dr. Matus János egyetemi tanár úrnak, D. Dr. Harmati Béla ny. evangélikus püspök úrnak, a nemzetközi egyházi szervezetek munkatársainak, akik az értekezés tanulmányi előkészületei és tudományos adminisztrációs feltételei megszerzésének folyamatában számomra a legtöbb segítséget adták. Szintén köszönetemet fejezem ki Dr. Almási Ferenc alezredes úrnak, aki értekezésem formai megoldásában segített.

A DOKTORJELÖLTNEK A TÉMAKÖRBŐL KÉSZÜLT PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉKE

FOLYÓIRATCIKKEK

Iszlám fenyegetés? Lelkipásztor. Evangélikus Lelkészi Szakfolyóirat. 74. évfolyam. 1999/5. 175-176.p. ISSN 0133-2821

Igazságos háború? Evangélikus Élet. Országos Evangélikus Hetilap. 68. évfolyam. 8. szám. 2003. február 22. 3.p. ISSN 0133-1302

Visszacsapás és béke lehetősége. Új Honvédségi Szemle. LVIII. Évfolyam. 11. szám 2004. november. 110-116.p. HU ISSN 1585-4167

A konfliktusok kialakulásának néhány kérdése. Humán Szemle. XXI. évfolyam 2. szám, 2005. 124-134.p. ISSN 1219-929X

Kis állam – nagy befolyás. A Vatikán szerepe a nemzetközi diplomáciában. Evangélikus Élet. Országos Evangélikus Hetilap. 70. évfolyam. 28. szám. 2005. július 10. 4.p. ISSN 0133-1302

Egyházi karitatív szervezetek szerepe a válságkezelésben különös tekintettel a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet részvételére. Kard és Toll. Válogatás a hadtudomány doktoranduszainak tanulmányaiból. 2006/2. ISSN 1587-558x (Megjelenés alatt)

Egyházi álláspontok a békéről és a háborúról. Kard és Toll. Válogatás a hadtudomány doktoranduszainak tanulmányaiból. 2006/ ISSN 1587-558x (Megjelenés alatt)

Az Európai Egyházak Konferenciájának szerepe a nemzetközi szervezetek között. Társadalom és Honvédelem. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem tudományos kiadványa. ISSN 1417-7293 (Megjelenés alatt)

Nemzetközi konferencia idegen nyelvű előadás

Divine Commandments: Common Ethical Values and Moral Obligations of Man. Presentation on an International Consultation in Sarajevo in English. 13-16 November, 2005. 1-5.p.

Ö N É L E T R A J Z

Fischl Vilmos

Személyi adataim:

Szül.: Békéscsaba, 1972. február 21.

A.n. neve: Dr. Horváth Anna

Cím: 1081-Budapest, Bezerédi u. 11. fszt. 7.

Tel.: 06-30-245-4741

E-mail: vfischl@freemail.hu

Iskolai tanulmányok:

Posztgraduális tanulmányok:

- 1997-2000. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem
Posztgraduális Nemzetközi és
Diplomáciai Tanulmányok Intézete (BIGIS)
Végzettség: Külügyi szakértő, Diplomácia szakirány
2000. február Lelkészképesítő vizsga:-Evangélikus lelkész
- 2003-2006. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
Biztonságpolitikai Tanszék
Doktorandusz – levelező - (Hadtudományi Doktori Iskola)

Egyetemi tanulmányok:

- 1991-1997. Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest
1998. június Egyetemi diploma
Végzettség: Okleveles teológus
1998. jún. 27. Lelkesszé avatás
- 1995-1996. Kuvaiti Egyetem, arab szak /MÖB/
1997. július Tuniszi Egyetem, arab szak /MÖB/
2001. július Tuniszi Egyetem, arab szak /MÖB/

Középiskola:

- 1986-1990. Petőfi Sándor Gimnázium és Gépészeti Szakközépiskola, Aszód

Nyelvvizsgáim:

- Angol: Állami felsőfok (közgazdász) "C" 1999.
Arab: Kuvaiti állami középfok 1996.

Tagja vagyok:

Repülőtéri Lelkészek Nemzetközi Szövetsége (IACAC)

Munkahelyeim:

- Magyarországi Evangélikus Egyház
1998-1999. Alberti Evangélikus Egyházközség
Beosztás: segédlelkész
- 1999- Csóvári Evangélikus Egyházközség
Beosztás: gyülekezeti lelkész (parókus)
2001. május 1- Másodállás: Budapest-Ferihegyi Repülőtér
Beosztás: repülőtéri lelkész

Megvédeni tervezett doktori értekezés témája:

A nemzetközi egyházi szervezetek szerepe az államközi valamint csoportok közötti konfliktusok és válságok kezelésében